

Cirkulärnr: 2000:82
Diariernr: 2000/1821
Handläggare: Kerstin Lundberg
Sektion/Enhet: Kultur och fritidssektionen
Datum: 2000-07-04
Mottagare: Kultur
Stadsbyggnadskontor
Rubrik: Ny bestämmelse om att god ortnamnsed ska iakttas vid kommunal verksamhet införd i kulturminneslagen

Kultur och fritidssektionen
Kerstin Lundberg

2000-07-04

Kultur
Stadsbyggnadskontor

Ny bestämmelse om att god ortnamnsred ska iakttas vid kommunal verksamhet inför i kulturminneslagen

Bakgrund

Kommunerna bedriver en omfattande verksamhet med ortnamn. De sätter belägenhetsadresser, namn på gator/vägar, kommundelar, kvarter, skolor, barnstugor m m. Med undantag för namnsättning av kvarter, som finns reglerat i fastighetsregisterförfattningarna, saknas regler för detta som sker enligt praxis.

Det finns ett förslag till författningsreglering inför registerbaserad Folk- och Bostadsräkning (FoB) år 2005. Enligt förslaget som för närvarande är under remissbehandling, kommer kommunerna bli att bli skyldiga att åsätta belägenhetsadresser på alla bostadsfastigheter (entréerna). Detta finns mer utförligt beskrivet i ett tidigare cirkulär (2000:64).

Namngivningen och framför allt adresseringen på landsbygden har diskuterats mycket under senare år. Stark kritik - från bland annat hembygdsrörelsen - har riktats mot den ökade användningen av vägnamn samt nummer på landsbygden istället för by- och gårdsnamn. Kritik har även riktats mot användningen av engelska namn eller s k dekorationsstavning.

Frågan om en ortnamnslagstiftning har flera gånger behandlats av riksdagen under 1990-talet och en utredning tillsattes 1994 och fick namnet kulturarvsutredningen. Den avlämnade sitt slutbetänkande "Skyddet av kulturmiljön (SOU 1996:128)" i vilken bland annat föreslogs att en ny paragraf skulle införas i kulturminneslagen med en bestämmelse om att god ortnamnsred skall iakttas vid statlig och kommunal verksamhet.

En regel om hänsyn för ortnamn

I april 2000 fattade riksdagen beslut i enlighet med kulturarvsutredningens förslag, ett beslut som gäller från och med den 1 juli 2000.

I kulturminneslagens kap 1,§4 har införts följande *bestämmelse*:

Vid statlig och kommunal verksamhet skall god ortnamnsred iakttas. Detta innebär att

- *hävduvorna ortnamn inte ändras utan starka skäl.*

- *ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat,*
- *påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och*
- *svenska, samiska och finska namn så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.*

Namn som godkänts för offentlig kartproduktion skall även i andra sammanhang användas i sin godkända form."

Kommentar

Ovan citerade paragraf är en hänsynsregel på samma sätt som kulturminneslagens första paragraf om allas vårt ansvar för kulturmiljön. Det finns således inga rättsliga påföljder för den som inte följer dessa riktlinjer.

Kommunförbundet anser att kommunerna har ambitionen att iaktta god ortnamnsred, men att de inte kan förutsättas vara experter inom detta område. Det finns således stort behov av information.

Inom Ortnamnrådet vid Lantmäteriverket arbetar man för närvarande med att ta fram en skrift som behandlar detta ämne. Den väntas bli klar under hösten.

Det finns också inom olika myndigheter specialister somkan ge råd i frågor om ortnamnsvård.

En sådan myndighet är Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) som i Uppsala har en namnsvårdskonsulent anställd för att bl a arbeta med rådgivning. Lantmäteriverket har en liknande funktion, liksom Riksantikvarieämbetet.

Kontaktpersoner/ortnamnsexperter

Leif Nilsson, Språk- och folkminnesinstitutet, tel 018-65 21 71

Annette Torensjö, Lantmäteriverket i Gävle, tel 026-633078

Hans Ringstam, Lantmäteriverket i Gävle, tel 026-63 36 53

Staffan Nyström, Riksantikvarieämbetet, tel 08-51 91 80 00

Kontaktpersoner på Kommunförbundet:

Register-FoB: Carl Göran Sjögren, tel 08-772 44 62

Adressfrågor Gösta Pellbäck, tel 08-556 15710

Ortnamnsfrågor Kerstin Lundberg, tel 08-772 43 07

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Kultur och fritidssektionen

Ants Viirman

Kerstin Lundberg